

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 578/2023-66

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária s.r.o., Popradská 82, Košice, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 81/2021 z 30. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 81/2021 z 30. januára 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 81/2021 z 30. januára 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **796,28 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa

čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3Co/303/2018 z 30. septembra 2020 a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 81/2021 z 30. januára 2023. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu a krajského súdu a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie a požaduje súčasne priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 13C/207/2008 v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti žalovaným 1 až 4 domáhala určenia, že sporný byt presne špecifikovaný v žalobe patrí do dedičstva po poručiťovi – otcovi sťažovateľky. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 13C/207/2008 z 26. októbra 2012 určil, že sporný byt patrí do dedičstva po poručiťovi (výrok I) a zároveň priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia (výrok II). V podstatnom okresný súd zdôraznil, že kúpnu zmluvu o prevode vlastníctva sporného bytu uzavrel 14. januára 2008 za poručiťľa [REDAKOVANÉ] na základe splnomocnenia, ktoré bolo neplatné, takže poručiťľ nemal vôľu predat' sporný byt [kúpna zmluva uzavretá medzi [REDAKOVANÉ] a obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“)], a preto je aj kúpna zmluva uzavretá na podklade neplatného plnomocenstva neplatná. Následne ani kúpna zmluva z 23. januára 2008 uzavretá medzi [REDAKOVANÉ] a žalovanými 1 a 2 nemôže byť platná. Sporňý byt nemohol byť ani predmetom exekučného konania a nemohol prejsť ani do vlastníctva žalovaných 3 a 4.

3. Krajský súd rozsudok okresného súdu z 26. októbra 2012 uznesením sp. zn. 3Co/4/2013 z 28. februára 2014 zrušil pre nedostatočné odôvodnenie pasívnej legitimácie žalovaných 3 a 4.

4. Po vrátení veci okresný súd v poradí druhým rozsudkom sp. zn. 13 C 207/2008 zo 6. mája 2015 žalobu zamietol. Zdôraznil, že z exekučného konania, ktoré prebehlo na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 20Er/664/2008 bolo zistené, že žalovaní 3 a 4 sa stali bezpodielovými spoluvlastníkmi sporného bytu na základe uznesenia z 18. marca 2009, ktorým bol schválený príklep udelený na dražbe, ktorá prebehla 19. februára 2009, pričom žalovaní 1 a 2 prestali byť pasívne legitimovaní, keďže ich vlastníctvo k spornému bytu zaniklo a prešlo na žalovaných 3 a 4. V priebehu konania tak sťažovateľka stratila naliehavý záujem na určení, že sporný byt patrí do dedičstva po poručiťovi. Sťažovateľka mohla v exekučnom konaní podať žalobu o vylúčenie sporného bytu z exekúcie podľa § 55 ods. 1 Exekučného poriadku. Keďže navrátenie do pôvodného stavu už nie je v exekučnom konaní možné, sťažovateľka sa mohla domáhať žalobou aj výťážku z predaja veci ako náhrady za odňatie práva k nej. Pretože sťažovateľka svoje právo nevyužila, nemá už naliehavý právny záujem na podaní žaloby proti žalovaným 3 a 4. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka sa už nemôže domáhať žaloby o určenie, že sporný byt patrí do dedičstva, okresný súd nevykonával dokazovanie vo veci samej na zistenie, či bol alebo nebol porušený zákon pri uzavretí zmluvy o prevode vlastníctva.

5. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3Co/361/2015 z 30. júna 2016 rozsudok okresného súdu zo 6. mája 2015 potvrdil ako vecne správny. V podstatnom k hlavnej námietke o nedobromyseľnosti pri exekučnom dražobnom predaji krajský súd poukázal na § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka a zdôraznil, že pri originárnom nadobudnutí vlastníctva, ku ktorému patrí aj

nadobudnutie veci pri nútenej dražbe, ale aj v dražbách podľa Exekučného poriadku, sa vec nadobúda do vlastníctva bez ohľadu na prípadné vlastnícke právo predchodcu. Akcentoval s poukazom na § 150 ods. 2 Exekučného poriadku, že ak vydražiteľ zaplatil najvyššie podanie a súd udelenie príklepu schválil, stáva sa vydražiteľ vlastníkom nehnuteľností ku dňu udelenia príklepu, pričom neplatnosť dobrovoľnej dražby môže súd určiť len v samostatnom konaní o určenie jej neplatnosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/186/2010 zo 16. decembra 2010). Obdobne mohla sťažovateľka podľa § 55 ods. 1 Exekučného poriadku uplatniť svoje námietky návrhom na vylúčenie veci z exekúcie. Krajský súd akcentoval aj § 61 Exekučného poriadku, podľa ktorého je navrátenie do predošlého stavu v exekučnom konaní vylúčené, a odkázal aj na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 289/08, v ktorom sa posudzovala dôvodnosť nadobudnutia vlastníckeho práva vydražiteľom v exekučnom konaní udelením a schválením príklepu.

6. Rozsudok krajského súdu z 30. júna 2016 bol na podklade dovolania zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 126/2018 z 21. júna 2018 v rámci dovolacieho dôvodu zmätočnosti, keďže sťažovateľka v odvolaní namietla, že žalovaní 1 a 2 nemohli byť dobromyseľní pri exekučnom dražobnom predaji, a preto ani žalovaní 3 a 4 nemohli byť dobromyseľní pri nadobúdaní vlastníctva, no krajský súd sa s touto námietkou dostatočne nevysporiadal, a to aj napriek tomu, že išlo o podstatnú otázku.

7. Po vrátení veci rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu zo 6. mája 2015 potvrdil ako vecne správny. S odkazom na závery obsiahnuté v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 289/08 zdôraznil, že ak exekučné konanie prebehne v súlade s právnou úpravou a osoba, ktorá má k nehnuteľnostiam právo spochybňujúce právo vlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností, sa nedomáha tohto jej práva včas podaním vylučovacej žaloby, nič nebráni tomu, aby sa vydražiteľ, ktorý zaplatil najvyššie podanie a ktorému bol súdnym exekútorom udelený a exekučným súdom schválený príklep, stal vlastníkom vydraženej nehnuteľnosti bez ohľadu na pravdivosť vlastníctva povinného z exekúcie, ktorý bol v okamihu udelenia príklepu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník.

8. V napadnutom rozsudku k námietkam spochybňujúcim dobromyseľnosť účastníkov dražby tým, že žalovaný 1 v exekučnom konaní neuviedol, že exekvovaná nehnuteľnosť je predmetom súdneho konania, v ktorom sa spochybňuje jeho vlastnícke právo, a v obdobnom duchu v súdnom konaní neuviedol, že v jeho priebehu došlo k vykonaniu exekúcie a zmene vlastníckeho práva, ako aj tým, že žalovaní sú navzájom osoby blízke, krajský súd zdôraznil, že uvedené argumenty nespochybňujú dobromyseľnosť žalovaných ako vydražiteľov, pretože postup účastníkov konania bol predmetom posúdenia exekučného súdu, pri ktorom bol schválený príklep udelený súdnym exekútorom. Nedobromyseľnosť účastníkov exekučného konania nemožno vyvodiť ani z tvrdení sťažovateľky, že zmluva o pôžičke bola účelovo vyhotovená a že obžalovaný [REDAKOVANÉ] bol uznaný vinným zo zabezpečenia falošného splnomocnenia, na základe ktorého mal poručiť splnomocniť [REDAKOVANÉ] na zastupovanie pri predaji sporného bytu. Tieto okolnosti samy osebe nemožno považovať za spochybňujúce dobromyseľnosť účastníkov dražby, pričom zmluva o pôžičke, ako aj následný exekučný titul boli preskúmané exekučným súdom.

9. Dobromyseľnosť žalovaných 3 a 4 nemožno podľa krajského súdu spochybniť ani tým, že [REDAKOVANÉ] bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu podvodu z dôvodu, že

zabezpečil falošné splnomocnenie pre [REDAKOVANÉ], keďže uvedená skutočnosť je bez priameho súvisu so žalovanými.

10. Krajský súd napokon vyzdvihol, že sťažovateľka pristupovala k ochrane vlastníckeho práva nedbalo, keďže z vykonaného dokazovania vyplynulo, že sťažovateľka mala vedomosť o tom, že došlo k odpredaju sporného bytu, ktorý následne nadobudli žalovaní 1 a 2, keďže v byte vykonávali rekonštrukčné práce. Okrem toho sťažovateľka prevzala aj časť kúpnej ceny v sume 300 000 Sk. Sťažovateľka sa pritom nebránila vylučovacou žalobou a nežiadala ani výťažok z dražby. Riziko straty vlastníctva preto znáša sťažovateľka, keďže žalovaní 3 a 4 ako dobromyseľní sa objektívne nemohli dozvedieť o tom, že k prvotnému prevodu sporného bytu na [REDAKOVANÉ] došlo podvodným spôsobom v dôsledku spáchania trestného činu. Ak sa sťažovateľka nebránila vylučovacou žalobou a nedomáhala sa ani výťažku z predaja veci ako náhrady za odňatie jej vlastníckeho práva, nemožno z jej nečinnosti vyvodzovať prípadnú nedobromyseľnosť účastníkov exekučnej dražby.

11. Za nedôvodnú označil krajský súd aj žalobu vo vzťahu k žalovaným 1 a 2, a to vzhľadom na nedostatok ich pasívnej vecnej legitímácie v spore, keďže prechodom vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti na žalovaných 3 a 4 neboli už nositeľmi uplatňovaného nároku.

12. Dovolanie podané proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol ako nedôvodné. K namietanej vade zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu nedostatočnosti jeho odôvodnenia k otázke dobromyseľnosti najvyšší súd akcentoval, že obsah spisu nedáva podklad na záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil náležite. V podrobnostiach tento záver podložil odkazom na podstatné časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, pričom konštatoval, že nezistil, že by v danej veci išlo o prípad vybočenia z medzí § 393 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorým by došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces. Poukázal v tomto smere na odôvodnenie krajského súdu akcentujúce nepodanie vylučovacej žaloby zo strany sťažovateľky, ako aj originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva v exekučnom konaní, pri ktorom je vlastníctvo predchodcu nerozhodné, a zároveň aj na konštatovanie, že nedobromyseľnosť žalovaných nemožno vyvodiť z okolností účelovosti zmluvy o pôžičke a uznania [REDAKOVANÉ] za vinného z falšovania splnomocnenia. Navyše najvyšší súd zdôraznil aj konštatovanie krajského súdu, že zmluva o pôžičke, ako aj exekučný titul boli preskúmané v rámci exekučného konania.

13. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP najvyšší súd konštatoval, že otázka existencie dobromyseľnosti, ako bola prezentovaná dovolateľkou v danom prípade, či v konkrétnom prípade bola dobromyseľnosť preukázaná, nie je otázkou interpretácie práva (s možnými rôznymi prístupmi k nej), ale otázkou dostatku či, naopak, nedostatku skutkových zistení pre jeden alebo druhý možný záver – a teda primárne vecou dokazovania (vyhodnotenia skutkových zistení potrebných na formulovanie následného právneho záveru). Dovolaciemu súdu sa preto javí, že ide o otázku skutkovú, keďže mimo akejkoľvek pochybnosti ide len o proces hodnotenia dôkazov (vymykajúci sa z rámca pojmu „právna otázka“). Vyhodnotenie existencie či neexistencie dobromyseľnosti v konkrétnom prípade závisí od posúdenia jedinečných skutkových okolností posudzovanej veci, čo činí uvedenú otázku nespôsobilou na zovšeobecnenie, ktoré sleduje jeden z účelov § 421 ods. 1 CSP.

14. Uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 578/2023 z 8. novembra 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne

konanie, ako aj práv vlastníť majetok a na pokojné užívanie majetku napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu prijatá na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľky

15. Sťažovateľka v úvode ústavnej sťažnosti zdôraznila, že k zásahu do jej práv došlo postojom krajského súdu a najvyššieho súdu k námietke neexistencie dobrej viery na strane žalovaných. V opravných prostriedkoch sťažovateľka namietala, že žalovaní 3 a 4 nemôžu byť dobromyseľní pri nadobúdaní vlastníckeho práva, a preto súdy nemohli priznať prednosť ochrane dobrej viery. V konkrétnostiach akcentuje, že k prevodu sporného bytu došlo na základe trestného činu, keď [REDAKOVANÉ] si zabezpečil falošné splnomocnenie z 25. septembra 2007, v ktorého predmete vlastník sporného bytu (poručiteľ) splnomocnil [REDAKOVANÉ] pri jeho predaji. [REDAKOVANÉ] bol za tento čin právoplatne odsúdený. Sporný byt sa ďalej predal. Dňa 23. januára 2008 bola uzatvorená zmluva o pôžičke medzi žalovanými 1 a 2 (dlžníci) a žalovanými 3 a 4 (veritelia), ktorej predmetom bolo požičanie sumy 2 500 000 Sk na účel kúpy bytu so splatnosťou 10 mesiacov. Sťažovateľka zdôrazňovala skutočnosť, že pôžička je uzatvorená na krátke obdobie, pričom mesačná splátka predstavovala sumu 250 000 Sk. Podľa sťažovateľky išlo o zrejmu simuláciu pôžičky a nereálnosť jej splácania. Navyše medzi žalovanými 3 a 4 na jednej strane a medzi žalovanými 1 a 2, ktorých sporný byt bol vydražený v dražbe, bol príbuzenský vzťah. Notárska zápisnica ako exekučný titul bola spísaná 26. novembra 2008, čo predstavuje mesiac po splatnosti predmetnej pôžičky (30. októbra 2008). Otázkou preto je, z akého dôvodu dlžníci podpisovali zabezpečenie pohľadávky v čase, keď už bol dlh splatný a vedeli, že ho nesplatia. Rovnako pravosť podpisu na zmluve o pôžičke bola overená až 26. novembra 2008, t. j. po splatnosti pôžičky. Rovnako bol zo strany žalovaných 3 a 4 návrh na vykonanie exekúcie podaný deň nasledujúci po spísaní notárskej zápisnice a exekúcia bola ukončená schválením príklepu na dražbe 18. marca 2009 bez toho, aby sa žalovaní 1 a 2 bránili. Žalovaní 1 a 2 mali vedomosť o existencii sporu (konanie vo veci predmetnej určovacej žaloby) ešte pred spísaním notárskej zápisnice, čo preukazuje účelovosť celého exekučného konania a nedobromyseľnosť žalovaných. Žalovaní 3 a 4 vydražili byt a za tento zaplatili a zároveň poskytli pôžičku v sume 2 500 000 Sk synovi a neveste (žalovaní 1 a 2), ktorí im ju nevrátili, čo sa nejaví ako štandardné. Dražba sa pritom konala v inom meste, ako sa nachádzal byt, a bez účasti iných osôb ako žalovaných 3 a 4.

16. Krajský súd sa podľa sťažovateľky riadne nevysporiadal s uznesením najvyššieho súdu z 21. júna 2018 a nepostupoval podľa tohto uznesenia. Krajský súd vo vzťahu k žalovaným 3 a 4 len stroho konštatuje ich dobromyseľnosť, keďže sa objektívne nemohli dozvedieť o tom, že k prvotnému prevodu sporných nehnuteľností na [REDAKOVANÉ] došlo podvodným spôsobom. Krajský súd však podrobnejšie neskúmal okolnosti pôžičky, okolnosti exekučného konania a nezobral do úvahy časovú líniu nadväzujúcich úkonov. Krajský súd sa zaoberal dobromyseľnosťou žalovaných 3 a 4 len stroho, pričom z jeho odôvodnenia nevyplýva, že by hlbšie posúdil okolnosti danej veci a podrobnejšie zisťoval reálne okolnosti, ktoré viedli k exekučnému konaniu a udeleniu príklepu na dražbe. Sťažovateľka namietala záver krajského súdu o tom, že exekučný titul a zmluva o pôžičke boli preskúmané exekučným súdom, keďže exekučný súd nemal vedomosť o spore žalovaných a sťažovateľky. Rovnako krajský súd neprihliadol na skutočnosť, že žalovaní 1 a 2 zamlčali exekučnému súdu existenciu súdneho konania o určovacej žalobe. Aj napriek výhradám

najvyššieho súdu v zrušujúcom rozhodnutí krajský súd po vrátení veci nedokázal vyčerpávajúco a presvedčivo odpovedať na základnú otázku týkajúcu sa dobromyseľnosti.

17. Sťažovateľka namieta konštatovanie krajského súdu o tom, že postupovala nedbalo. Uvádza, že exekučné konanie bolo až neprimerane rýchle a poznámka o ňom na príslušnom liste vlastníctva bola zverejnená 8. januára 2009, dražba bola uskutočnená už 19. februára 2009 a príklep bol schválený 18. marca 2009. Sťažovateľka mala reálnu možnosť uplatniť svoje práva len počas dvoch mesiacov a bez vedomosti o existencii exekučného konania si to reálne nemohla ani všimnúť. Sťažovateľka nemohla vedieť ani o pôžičke žalovaných a ani o existencii exekučného konania, čo krajský súd vyložil na jej ťarchu. Atakuje konštatovanie krajského súdu o tom, že žalovaní 3 a 4 sa objektívne nemohli dozvedieť o prvotnom prevode sporných nehnuteľností podvodným spôsobom. Akcentuje v tomto smere, že žalovaní 1 a 2 ako syn a nevesta žalovaných 3 a 4 po celý čas exekučného konania o tomto spore vedeli a je viac ako pravdepodobné, že o tomto spore vedeli aj vydražiteľia. Krajský súd sa nedostatočne vyrovnal s predloženými argumentmi a úmyselne opomínal relevantne a s dostatočnou určitosťou zisťovať odpoveď na položenú otázku.

18. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku k namietanej vade zmätočnosti konštatuje dostatočné vysporiadanie sa krajského súdu s námietkami týkajúcimi sa dobromyseľnosti. Dovolací súd sa však vôbec nezaoberal námietkou, prečo žalovaní 3 a 4 jednak požičali žalovaným 1 a 2 peniaze a následne duplicitne zaplatili v dražbe za nehnuteľnosť (bod 7 dovolania). Sťažovateľka rovnako nedostala odpoveď na námietku o tom, že odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s otázkou zamlčania súdneho konania o určovacej žalobe. Odvolací súd len konštatoval, že exekučný titul bol preskúmaný exekučným súdom.

19. Dovolací súd nereagoval ani na námietku sťažovateľky v bode 18 dovolania, v ktorej uviedla, že až na základe výsledkov trestného konania zistila, že plná moc na predaj nehnuteľnosti bola sfalšovaná.

20. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP] sťažovateľka zdôrazňuje, že dovolací súd alibisticky a účelovo interpretoval jej námietky tak, aby sa nemusel zaoberať posúdením prípadu, keď konštatoval existenciu skutkovej otázky. V tomto smere konštatuje, že dobromyseľnosť, resp. dobrá viera sú princípy právneho štátu a majú právny rozmer. Poukazuje na nálezy ústavného súdu vydané vo veciach sp. zn. III. ÚS 97/2022 a II. ÚS 551/2021, v ktorých bola konštatovaná arbitrárnosť pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu toho, či formulovaná otázka je právnou alebo skutkovou. Ďalej konštatuje, že nejasnosť o tom, či ide o otázku právnou alebo skutkovú, nemôže zaťažovať dovolateľa. Sťažovateľka pritom namietala právne posúdenie – ako sa mohol krajský súd prikloniť v kolízii vlastníckeho práva a dobrej viery na stranu žalovaných.

21. Sťažovateľka zdôrazňuje protiústavné priznanie prednosti ochrane nadobúdateľa od nevlastníka. Súd pristúpil k ochrane vydražiteľov (žalovaných 3 a 4), a to na základe odôvodnenia, že absencia vlastníckeho práva povinného v rámci exekučného konania neznamena automaticky prípadnú neplatnosť dražby. Súd mal dbať aj na aplikáciu zásady *nemo plus iuris*. Podstatou celého prípadu je otázka, na ktorú stranu sa má súd prikloniť v rámci skutkových zistení, teda na stranu vlastníckeho práva alebo priznať prednosť dobrej viere a porušiť zásadu *nemo plus iuris*. Poukazuje v tomto smere na rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017).

22. Sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 726/2016 z 8. marca 2017, v ktorom sa ústavný súd zaoberal podobným prípadom, pričom odmietol argumentáciu súdu o originárnom spôsobe nadobudnutia vlastníctva v exekúcii. Vzájomnú kolíziu ústavných hodnôt (vlastníctvo vs. dobrá viera) vyriešil ústavný súd korektívom všeobecnej idey spravodlivosti.

III.

Vyjadrenia najvyššieho súdu a zúčastnených osôb a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

23. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka najvyššieho súdu, ktorá zdôraznila, že ponecháva rozhodnutie na úvahe ústavného súdu, pričom v prílohe pripojila stanovisko Mgr. Renáty Gavalcovej, členky senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

24. Mgr. Renáta Gavalcová v konkrétnostiach k sťažovateľkou namietanému dovolaciemu dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odkázala na odôvodnenie obsiahnuté v samotnom napadnutom rozsudku (bod 12 tohto nálezu) a k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. písm. c) CSP rovnako akcentovala odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozsudku (bod 13 tohto nálezu). V závere konštatovala, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

25. Na výzvu ústavného súdu sa žalovaní 3 a 4 vyjadrili k ústavnej sťažnosti podaním doručeným 11. decembra 2023, v ktorom v podstatnom požiadali o spravodlivosť konania.

26. Žalovaný 1 na výzvu reagoval samostatným podaním doručeným 4. decembra 2023, v ktorom predostrel skutkové okolnosti kúpy predmetného bytu a v podstatnom skonštatoval, že súdne inštitúcie správne posúdili úlohu sťažovateľky.

27. Žalovaní 1 a 2 v zastúpení advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], na výzvu ústavného súdu reagovali aj podaním z 13. decembra 2023, v ktorom konštatovali, že argumenty sťažovateľky už boli riešené v konaní pred všeobecnými súdmi. Riešenie právnych a skutkových otázok dobrej viery pri nadobúdaní originárnym spôsobom na exekučnej dražbe je v judikatúrnej praxi dovolacieho súdu a ústavného súdu stabilne riešené.

28. V ďalšom v kontexte korelačného vzťahu medzi právnou otázkou a rozhodovacou praxou dovolacieho súdu poukázali na skutočnosť, že otázky založené ústavnou sťažnosťou sú komplexne vyriešené a nie je tu priestor na ďalšiu úvahu. Odkázali na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/20/2011 z 18. decembra 2012, ako aj právnu úpravu § 140 ods. 2 písm. l) Exekučného poriadku, podľa ktorého musí dražobná vyhláška obsahovať výzvu, aby sa uplatnenie práv, ktoré nepripúšťajú dražbu, preukázalo pred začatím dražby s upozornením, že inak by také práva nemohli byť uplatnené na ujmu dobromyseľného vydražiteľa. Zákonodarca preto výslovne počíta s tým, že v rámci exekučnej dražby môže dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva dobromyseľným vydražiteľom, pričom uvedené podmienky boli splnené aj v exekučnom konaní, kde bolo vydané upovedomenie o začatí exekúcie predajom nehnuteľností vo vlastníctve žalovaných 1 a 2. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že sťažovateľka sa mohla jednoznačne o dražbe dozvedieť a prípadné

námietky mohla uplatniť v exekučnom konaní, čo však neurobila. Poukazujú na závery obsiahnuté v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 289/08 (bod 7 tohto nálezu) a konštatujú možnosť domáhať sa ochrany práva aj po vykonaní exekúcie z titulu práva silnejšieho k vydraženej veci, a to vydaním výťažku z predaja veci ako náhrady za odňatie jej práva k vydraženej veci. Sťažovateľka pritom takto nekonala. Pôvodný vlastník sa však nemôže domáhať samotného vydania exekvovanej veci od vydražiteľa, ktorý sa stal jej vlastníkom zákonným spôsobom odobreným rozhodnutím štátu, ktorý sa v zmysle § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka považuje za privilegovaný spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva.

29. Žalovaní 1 a 2 akcentujú aj § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a možnosť domáhať sa náhrady škody od exekučného súdu alebo súdneho exekútora. Ani tohto postupu sa sťažovateľka nedomáhala.

30. Napokon žalovaní 1 a 2 akcentujú v súvislosti so zásadou, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. IVOBdo/2/2020 z 27. apríla 2021), že dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje.

31. Takýmto taxatívne vymedzeným prípadom je podľa konštantnej judikatúry dovolacieho súdu i dobromyseľné nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka pri exekučnej dražbe. Okrem dobromyseľnosti musia byť, samozrejme, tiež kumulatívne splnené ďalšie podmienky na to, aby došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti aj od nevlastníka dobromyseľným nadobúdateľom.

32. Na podklade uvedeného žalovaní 1 a 2 uzatvárajú, že ústavná sťažnosť je ako celok nedôvodná a neobstojí.

III.3. Replika sťažovateľky:

33. V replike doručenej 31. decembra 2023 sťažovateľka akcentuje, že najvyšší súd a zúčastnené osoby len opakujú argumentáciu už prezentovanú v súdnom konaní.

34. Zdôrazňuje v konkrétnostiach, že žaloba o vylúčenie veci z exekúcie má slúžiť na ochranu vlastníka/oprávnenej osoby, pričom § 55 ods. 1 Exekučného poriadku účinného v čase exekučného konania pri vylučovacej žalobe odkazuje všeobecne na žalobu podľa § 79 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka však svoje právo už aktívne bránila skôr, a to podaním žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva. Išlo by o materiálne rovnakú ochranu práva medzi rovnakými účastníkmi konania, ktorú by riešil civilný súd, a nie exekučný. Jej nepodanie preto nespôsobuje žiadny zánik práva a právnej ochrany a ani nespôsobuje nedôvodnosť žaloby. Argumentácia zúčastnených osôb je preto irelevantná.

35. Nadobudnutie vlastníctva príklepom môže prebehnúť len za predpokladu dobromyseľnosti na strane vydražiteľov, pričom ani v jednom vyjadrení nebola reakcia na argumenty o nedobromyseľnosti (prevod bytu na základe trestného činu, simulácia pôžičky, rodinný stav medzi žalovanými, súčinnosť pri zbavovaní majetku, expresná exekúcia, duplicitná platba za byt, dražba v Michalovciach a bez účasti iných záujemcov).

36. Rodinný stav dlžníkov a vydražiteľov je potrebné vnímať v kontexte preukazovania dobromyseľnosti. Postup súdov mal byť opačný, rovnako ako to je pri odporovateľných právnych úkonoch [§ 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka], kde sa prezumuje vedomosť o úmysle ukrátiť veriteľa na strane blízkej osoby a presúva sa tým aj dôkazné bremeno (povinnosť vyvrátiť, že o úmysle dlžníka blízka osoba nevedela/nemohla vedieť). Súd sa preto nemali pri skúmaní dobromyseľnosti uspokojiť s jednoduchým tvrdením o nevedomosti o existujúcej protiprávnosti alebo pochybného práva resp. existencii súdneho konania sťažovateľky. Súdne konanie na ochranu svojho práva sťažovateľka iniciovala pred dražbou, pred podpisom notárskej zápisnice. Insitné je tvrdiť, že deti svojim rodičom o súdnom konaní nič nepovedali a rodičia sa o to ani nezaujímal.

37. Sťažovateľka vzhľadom na už uvedené trvá na podanej ústavnej sťažnosti a uplatňuje si zároveň náhradu trov konania aj za úkon repliky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

38. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní najvyššieho súdu, zúčastnených osôb a sťažovateľky, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

39. Sťažovateľka formuluje v ústavnej sťažnosti námietky, ktorými atakuje nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu k otázke prípustnosti a dôvodnosti dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj k otázke prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

40. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky ústavný súd v kontexte namietanej neústavnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020, IV. ÚS 120/2023, IV. ÚS 88/2023).

41. Do právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti

všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

42. Na podklade uvedených premís ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, pričom dospel k záveru o opodstatnenosti časti argumentácie sťažovateľky.

43. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež čl. 46 ods. 1 ústavy, je aj právo na náležité súdne odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania, resp. sporovej strany na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

44. V neposlednom rade je pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

45. Sťažovateľka napáda záver najvyššieho súdu o dostatočnom vysporiadaní sa krajského súdu s námietkami týkajúcimi sa dobromyseľnosti účastníkov exekučného konania.

46. Najvyšší súd svoj záver o tom, že krajský súd nevybočil z medzí § 393 ods. 2 CSP a odôvodnil svoje rozhodnutie náležite, takže nedošlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces, podporil v bode 14.1 napadnutého rozsudku odkazom na odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu (bod 12 tohto nálezu).

47. S prihliadnutím na podstatné časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľky spochybňujúce ústavnú udržateľnosť rozhodnutia dovolacieho súdu v kontexte namietanej vady zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu sú opodstatnené.

48. Leitmotívom konania pred všeobecnými súdmi vo veci žaloby podanej sťažovateľkou bola otázka (ne)možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva nadobúdateľov k spornému bytu v rámci exekučného konania. V konaní pred všeobecnými súdmi pritom nebolo sporné, že k prvotnému prevodu sporného bytu došlo podvodným spôsobom v dôsledku spáchania trestného činu. V hre preto bola otázka absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým došlo k tomuto prvotnému prevodu.

49. Premisa, podľa ktorej *de lege lata* vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať, je podporená judikatúrou ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu (m. m. I. ÚS 510/2016, IV. ÚS 59/2021 – *obiter dictum*, obdobne IV. ÚS 431/2023).

50. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1VObdo/2/2020, ktorý rozhodol vo veľkom senáte obchodnoprávneho kolégia 27. apríla 2021, s poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), vyplýva, že i keď nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností, dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje. Z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu zároveň vyplýva, že dobrá viera nadobúdateľa je významná v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva v prípade nadobudnutia veci v exekúcii podľa § 61 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, resp. v prípade vydraženia nehnuteľnosti v exekúcii, ak do začatia dražby nebolo preukázané právo inej osoby nepripúšťajúce dražbu podľa § 140 ods. 2 písm. l) v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017. S uvedeným záverom korešponduje aj vyjadrenie žalovaných 1 a 2, ktorí v súvislosti s prejednávanou vecou zdôrazňujú, že jedným z taxatívne vymedzených prípadov nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka je aj dobromyseľné nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka pri exekučnej dražbe (body 30 a 31 tohto nálezu).

51. O dobrú vieru nadobúdateľa nehnuteľnosti ide vtedy, ak nadobúdateľ ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 71/2011 z 27. februára 2013).

52. Najvyšší súd v prvom zrušujúcom rozhodnutí konštatoval, že odvolací súd uzavrel, že sťažovateľka mala svoje námietky o tom, že žalovaní 1 a 2 neboli vlastníkmi sporného bytu, uplatniť podľa § 55 ods. 1 Exekučného poriadku (tzv. vylučovacia žaloba), poukázal pritom aj na § 61 Exekučného poriadku, z ktorého vyplýva, že v exekučnom konaní je navrátenie do predošlého stavu vylúčené, pričom ale sťažovateľke neodpovedal na jej argumentáciu týkajúcu sa nedostatku dobromyseľnosti účastníkov exekučného konania, zdôrazňujúc, že išlo o otázku podstatnú.

53. Podľa sťažovateľky krajský súd nepostupoval v zmysle zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu (bod 16 tohto nálezu), keďže z odôvodnenia napadnutého rozsudku nemožno vyvodiť špecifickú odpoveď k otázke dobromyseľnosti (bod 4 dovolania).

54. Vychádzajúc z premís uplatňovaných v konaniach, ktorých predmetom je otázka prelomenia zásady *nemo plus iuris*, bolo z metodologického hľadiska úlohou krajského súdu po vrátení veci najvyšším súdom na základe prvého zrušujúceho rozhodnutia vysporiadať sa s otázkou dobromyseľnosti účastníkov exekučného konania v zmysle, či sa koncept dobromyseľnosti

v konkrétnych okolnostiach veci uplatňuje, a ak áno, či sú účastníci exekučného konania dobromyseľní. Prednostne sa teda krajský súd mal zaoberať možnosťou prelomenia zásady *nemo plus iuris*, t. j. s otázkou, či v konkrétnych okolnostiach veci zákon upravuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa (body 48 až 50 tohto nálezu), a následne pri kladnej odpovedi posúdiť všetky okolnosti rozhodujúce pre záver o (ne)dobromyseľnosti nadobúdateľa (bod 51 tohto nálezu).

55. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku odkazuje na argumentáciu krajského súdu obsiahnutú v napadnutom rozsudku zvyrazňujúcu (opätovne) povinnosť sťažovateľky podať včas tzv. vylučovaciu žalobu podľa § 55 Exekučného poriadku, ako aj originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva v exekučnom konaní, pri ktorom je vlastníctvo predchodcu nerozhodné (bod 12 tohto nálezu).

56. Obdobne ako vo veci konajúce súdy (najvyšší súd a krajský súd) aj žalovaní 1 a 2 vo svojom vyjadrení (bod 28 tohto nálezu) akcentujú, že sťažovateľka sa mohla o dražbe dozvedieť a prípadné námietky uplatniť v exekučnom konaní podaním tzv. vylučovacej žaloby, čo však nevyužila, no ani vo veci konajúce súdy a ani žalovaní 1 a 2 bližšie *expressis verbis* nezrejmujú, aký vplyv má táto okolnosť na postavenie sťažovateľky domáhajúcej sa svojho práva v rámci konania o určovacej žalobe. Krajský súd v napadnutom rozsudku odkázal v tejto súvislosti na závery obsiahnuté v náleze ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 289/08, keď zdôraznil, že ak nebola podaná včas (pred vykonaním dražby) vylučovacia žaloba, nič [rozumej ani prípadná (ne)dobromyseľnosť vydražiteľa, pozn.] nebráni tomu, aby sa vydražiteľ, ktorý zaplatil najvyššie podanie a ktorému bol súdnym exekútorom udelený a exekučným súdom schválený príklep, stal vlastníkom vydraženej nehnuteľnosti bez ohľadu na pravdivosť vlastníctva povinného z exekúcie, čo nepriamo naznačuje, že prelomenie zásady *nemo plus iuris* prichádza do úvahy v prípade exekučného konania za predpokladu nevyužitia tzv. vylučovacej žaloby. Uvedená premisa však nemá svoj reálny zákonný základ, keďže nepokrýva ani jeden z taxatívne vymedzených prípadov nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka, a preto nemôže byť bez ďalšieho ani ústavne akceptovateľná v zmysle, že by v konkrétnych okolnostiach veci mohla viesť k záveru o nedôvodnosti žaloby podanej sťažovateľkou.

57. Navyše krajský súd, vychádzajúc z už uvedenej premisy, podľa ktorej ak sťažovateľka nepodala tzv. vylučovaciu žalobu, nič nebránilo tomu, aby sa vydražiteľ stal vlastníkom vydraženej nehnuteľnosti bez ohľadu na pravdivosť vlastníctva povinného z exekúcie (tzv. originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva), túto vzápätí znegoval, keď akcentoval nevyhnutnosť poskytnutia širokej ochrany nadobúdateľovi vlastníckeho práva (vydražiteľovi nehnuteľnosti), ktorý toto právo nadobudol v dobrej viere (bod 24 napadnutého rozsudku krajského súdu), a preto pristúpil k posúdeniu (ne)dobromyseľnosti účastníkov exekučnej dražby (body 29 a nasl. napadnutého rozsudku krajského súdu).

58. Ústavný súd už v náleze sp. zn. I. ÚS 726/2016 z 8. marca 2017 (bod 39) v obdobnom prípade posudzovania prelomenia zásady *nemo plus iuris* konštatoval, že pokiaľ by bezvýhradne platil názor všeobecného súdu, že nadobudnutie vlastníctva v exekučnom konaní je originárnym spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva, pri ktorom je vlastníctvo právneho predchodcu nerozhodné, otázka skúmania dobromyseľnosti by bola irelevantná, a teda bez vplyvu na nadobudnutie vlastníckeho práva.

59. Odôvodnenie krajského súdu zdôrazňujúce na jednej strane nevyužitie možnosti sťažovateľky podať tzv. vylučovaciu žalobu v exekučnom konaní (s následkom nemožnosti spochybniť nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, keďže ide o originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva) a na druhej strane akcentujúce ochranu vlastníckeho práva dobromyseľného vydražiteľa nemožno posúdiť inak ako protirečivé a nezrozumiteľné, a teda aj ústavne neakceptovateľné a spôsobujúce ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorý sa v podstatnom s odôvodnením krajského súdu stotožnil (bod 12 tohto nálezu).

60. Ani následné odôvodnenie krajského súdu k samotnému vecnému posúdeniu dobromyseľnosti účastníkov exekučného konania nemôže z ústavnoprávneho hľadiska obstať.

61. Podľa sťažovateľky krajský súd podrobnejšie neskúmal okolnosti pôžičky, exekučného konania a nezobral do úvahy ani časovú líniu nadväzujúcich úkonov a príbuzenský pomer žalovaných, ako aj zamlčanie žalovaných 1 a 2 o existencii samotného konania o určovacej žalobe (body 16 a 17 tohto nálezu). Predmetné námietky sťažovateľka vzniesla aj v dovolaní, pričom akcentovala, že krajský súd nedostatočne preskúmal dobromyseľnosť žalovaných, keďže nedokázal vyčerpávajúco, dôkladne, presvedčivo odpovedať na základnú otázku v rámci konania (bod 16 a nasl. dovolania).

62. Predmetom posúdenia v rámci preskúmavania dobromyseľnosti účastníkov exekučnej dražby mali byť všetky okolnosti majúce rozhodujúci význam pre zistenie, či nadobúdatelia nehnuteľnosti, v konkrétnych okolnostiach veci sporného bytu, nemali, prípadne nemali mať dôvodné pochybnosti o tom, že žalovaným 1 a 2 ako nositeľom práva zapísaného v katastri nehnuteľností k nehnuteľnosti takého právo nesvedčí.

63. V záujme ochrany skutočného vlastníka je možné zásadu *nemo plus iuris* prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa len celkom výnimočne, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejmé, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol a dobrá viera musí byť pritom hodnotená veľmi prísne, pričom poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/71/2011 z 27. februára 2013).

64. Judikatúra EŠLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku, rozsudok z 29. 5. 1997, Higgins proti Francúzsku, rozsudok z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku, rozsudok z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06)

65. Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 402/08, IV. ÚS 279/2018).

66. Ústavný súd tiež viackrát uviedol, že povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. „Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. m. m. III. ÚS

328/05, III. ÚS 116/06).“ (IV. ÚS 57/2014). Ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach bližšie konkretizoval, že „vyrovnať sa“ s argumentom účastníka konania teda znamená uviesť dôvody na prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Ak súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybniť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný v okolnostiach prípadu. Nestačí, ak súd na argument účastníka konania zareaguje, ale vyrovná sa s ním nedostatočne, „stručným konštatovaním“. Inak povedané, nestačí formálne zaoberanie sa námietkou účastníka konania. Súd sa s argumentom musí vyrovnáť dostatočne. Ak argument odmietne, musí dostatočným spôsobom uviesť, z akého dôvodu (prečo) argument pokladá za nesprávny. Argumenty súdu uvedené pre odmietnutie argumentov účastníka konania musia byť jasné, zrozumiteľné, dostatočne konkrétne, aby naozaj vyvracali alebo spochybňovali argumenty účastníka konania (I. ÚS 736/2016).

67. Krajský súd v bode 29 napadnutého rozsudku vyhodnotil argumenty sťažovateľky o vedomosti žalovaných 1 a 2 o prebiehajúcom konaní o žalobe sťažovateľky, ako aj blízky príbuzenský vzťah medzi účastníkmi exekučného konania ako nespochybňujúce dobromyseľnosť s odkazom na to, že *„postup súdu ale aj účastníkov konania bol predmetom posúdenia exekučného súdu, pri ktorom súd schvaľoval príklep udelený súdnym exekútorom“*. Odôvodnenie krajského súdu, s ktorým sa v napadnutom rozsudku stotožnil rovnako najvyšší súd, z ústavnoprávneho hľadiska nemôže obstáť. Exekučný súd pri schvaľovaní príklepu nemal dôvod preskúmať postup súdu a účastníkov konania z pohľadu dobromyseľnosti nadobúdateľov sporného bytu, keďže táto otázka nebola predmetom preskúmania v exekučnom konaní, ale v konaní o určovacej žalobe podanej sťažovateľkou. Riadnym vyhodnotením argumentácie sťažovateľky v kontexte otázky (ne)dobromyseľnosti účastníkov exekučného konania bol tak poverený krajský súd, pričom jeho všeobecný odkaz na exekučné konanie, ktoré samotné sa otázkou dobromyseľnosti ani nemohlo zaoberať, nemožno hodnotiť ako riadne vysporiadanie sa s argumentáciou sťažovateľky. Sťažovateľka argumenty o tom, že exekučný súd nemal vedomosť o spore, a preto nemal ani dôvod okolnosti v kontexte dobromyseľnosti účastníkov exekučného konania preskúmať a že žalovaní 1 a 2 zamlčali exekučnému súdu, že sa konanie vo veci určovacej žaloby vedie, vzniesla priamo v dovolaní (bod 15 dovolania), pričom úlohou najvyššieho súdu bolo na tieto argumenty náležitým spôsobom reagovať. Najvyšší súd však na tieto námietky nereagoval vôbec.

68. Rovnako ako dostatočné vyrovnanie sa s argumentáciou sťažovateľky nemožno hodnotiť ani stručné konštatovanie krajského súdu o tom, že nedobromyseľnosť nemožno vyvodiť ani z toho, že zmluva o pôžičke bola vyhotovená účelovo a že prvotný predaj sporného bytu bol uskutočnený na podklade falošného splnomocnenia, pričom zo zabezpečenia tohto falošného splnomocnenia bol uznaný za vinného notár. Sťažovateľka v konaní pred všeobecnými súdmi (vrátane dovolacieho konania) predostrela podrobný chronologický prehľad okolností, ktoré bolo nevyhnutné vyhodnotiť nielen jednotlivo, ale aj v ich súhrne, t. j. preskúmať všetky okolnosti a časovú líniu úkonov žalovaných [bod 4 písm. a) až c) dovolania] s prihliadnutím na sťažovateľkou deklarovaný cieľ predmetnej dražby, a to očistenie neexistujúceho vlastníctva nehnuteľnosti prostredníctvom udelenia príklepu na dražbe.

69. Pokiaľ sťažovateľka predostrela podrobnú argumentáciu s chronologickým prehľadom individuálnych okolností, vo veci konajúce súdy boli povinné sa touto argumentáciou zaoberať a s touto sa vysporiadať tým, že by uviedli konkrétne dôvody na prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Stručné odôvodnenie krajského súdu izolujúce sa na konštatovanie, že

nedobromyseľnosť nemožno vyvodit' z argumentácie sťažovateľky (bod 30 prvá veta napadnutého rozsudku), požiadavky riadneho vysporiadania sa s argumentáciou sporovej strany nenapĺňa, keďže túto v konkrétnostiach vôbec nespochybňuje, len izolovane a všeobecne odmieta. Ak súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybniť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný. Všeobecné konštatovanie krajského súdu obsiahnuté v bode 30 napadnutého rozsudku a založené na odmietnutí argumentácie sťažovateľky bez akéhokoľvek vysvetlenia nemožno označiť inak ako arbitrárne. Čím dôkladnejšia a podrobnejšia je argumentácia sporovej strany, tým dôkladnejšie musí byť aj odôvodnenie súdu, ktorým predložené argumenty spochybňuje alebo vyvracia.

70. Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd pri preskúmvaní opodstatnenosti vady zmätočnosti pre nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu neprihliadal na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej vyrovnanie sa s argumentom sporovej strany znamená uvedenie dôvodov na prijatie či odmietnutie týchto argumentov (predovšetkým bod 66 tohto nálezu), ako aj tým, že na námietky sťažovateľky vznesené v dovolaní nereagoval vôbec a tieto nechal nepovšimnuté, je záver najvyššieho súdu o tom, že krajský súd nevybočil z medzí § 393 ods. 2 CSP a odôvodnil svoje rozhodnutie náležite, ústavnoprávne neudržateľný.

71. Predbežné závery obsiahnuté v bodoch 59 a 70 tohto nálezu vedú ústavný súd ku konštatovaniu o tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).

72. Už len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že s prihliadnutím na predmet ústavného prieskumu, sa nemohol zaoberať z vecného hľadiska námietkou sťažovateľky, ktorou atakovala postup krajského súdu pri preukazovaní dobromyseľnosti účastníkov exekučnej dražby presunutím dôkazného bremena (bod 36 tohto nálezu). Keďže námietku vzniesla sťažovateľka prvýkrát až v konaní pred ústavným súdom, čo bez ďalšieho vylučuje jej ústavný prieskum, bolo bez právneho dôvodu sa argumentáciou v rámci tohto štádia konania zaoberať (napr. nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 382/2013).

73. Keďže sťažovateľka porušenie označených práv vlastníť majetok a na pokojné užívanie majetku neodôvodňuje z ústavnoprávneho hľadiska dostatočne (sťažnostná argumentácia sa prekrýva s tou, ktorou odôvodňuje porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie), ústavný súd len na tomto základe nezistil existenciu ústavne relevantnej súvislosti medzi označenými právami a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, a preto ústavnej sťažnosti v časti označeného základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

74. Keďže napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd napadnutý rozsudok najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

75. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol

o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

76. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu znova prejednať a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom konštatované.

77. Ústavný súd návrhu na priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľke nevyhovел, keďže za dostatočné považoval vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru s následným opätovným prejednaním dovolania sťažovateľky pri súčasnom rešpektovaní príkazu byť pri prejednaní dovolania viazaný právnym názorom vysloveným v tomto náleze (bod 4 výroku tohto nálezu).

78. Námietku sťažovateľky týkajúcu sa arbitrárnosti rozsudku najvyššieho súdu v kontexte dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia ústavný súd nepovažuje za dôvodnú.

79. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

80. Zákonná právna úprava dovolateľovi ukladá povinnosť uviesť právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré pokladá za nesprávne, ako aj dôvody tejto nesprávnosti. Rovnako je pri skúmaní prípustnosti dovolania nevyhnutné vychádzať z textu dovolania ako celku, posúdiť jeho obsah, zvolenú argumentáciu a v súvislosti s formuláciou dovolacej otázky nebazírovať na jej dokonalej formulácii (m. m. IV. ÚS 88/2023).

81. Konfrontáciou odôvodnenia obsiahnutého v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu (bod 13 tohto nálezu) s argumentáciou sťažovateľky ústavný súd dospel k záveru o nedôvodnosti sťažovateľkou namietaných nedostatkov. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu požiadavky vyplývajúce pre dovolací súd pri preskúmaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľkou z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia napĺňa. Odôvodnenie neprípustnosti dovolania, poukazujúc na formuláciu otázky sťažovateľkou so záverom o tom, že ide o otázku skutkovú týkajúcu sa dostatku či nedostatku skutkových zistení pre jeden či druhý záver k dobromyseľnosti, nemožno posúdiť ako formalistické, t. j. také, ktorým by neboli rešpektované záruky obsiahnuté v práve na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Záver najvyššieho súdu k tomu, že vyhodnotenie nedobromyseľnosti si vyžaduje posúdenie jedinečných skutkových okolností, a preto je otázkou nespôsobilou na zovšeobecnenie, nepovažuje ústavný súd za ústavne neudržateľný.

V.

Trovy konania

82. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 796,28 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti a repliky) podľa § 13a ods. 1 písm. a)

a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2023 v sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2023 v sume 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania predstavuje po zohľadnení skutočnosti, že právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľkou dane z pridanej hodnoty sumu 796,28 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

83. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI.

84. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu